

Weg, en meer dan weg met het cijsstelsel, dat aan de drij nuttige klassen der samenleving belet de regeering in handen te krijgen.

Weg met den cijs en leve het Algemeen Stemrecht!

Nog 14 dagen scheiden ons van de Betooging.

In alle dorpen groepen van minstens 20 man gevormd om voor halfgeld te kunnen reizen; in alle steden zich met honderde ingeschreven!

Naar Brussel! Naar Brussel! met honderdduizend, om de regeerders te toonen dat niet onze ellende en hunne alleenheerschappij gaat blijven duren, maar het recht eindelijk in België den scepter zal zwaaien!

Aan de Landbouwers

Vrienden Landbouwers, elkeen weet welken lastigen arbeid gij dagelijks te verrichten hebt, jaar in jaar uit, zijt gij, van 's morgens zeer vroeg, tot 's avonds laat, gedurig aan 't werk; van de hoeve naar het veld, van de schuur in den stal, altijd, altijd maar voort, zonder één oogenblikke rust.

Uw leven is een voortdurend zwoegen, eene aaneenschakeling van kommer, lijden en ontbering. Doet een heel jaar uw uiterste best, en dan nog zijt ge niet zeker de twee uiteinden van datzelfde jaar te te kunnen aaneenknoopen.

Eene te lange droogte kan u schaden, te veel regen maakt u bevreesd, en met recht, want hij kan de vruchten vernielen of bederven, op wier opbrengst gij rekenet om uwe te hooge pachten te betalen.

En dan uwe dieren? Is eene ziekte onder uwe varkens, eene plaag onder uw vee, het sterven van uw paard soms niet voldoende om u, zooniet volkomen, dan toch gedeeltelijk te ruïneren?

Maar veronderstellen wij dat alles u welga. Uwe vruchten zijn eerste klas; veevoeder is er in overvloed; uwe koeien zijn welvarend, ze geven veel melk en goede boter; uwe viggens verkoopt ge duur en uwe hennen leggen dat het een plezier is. Van boter en eieren ontvangt gij een schoonen stuiver.

Zijt ge dan gelukkig? Velen van u misschien, ja.

En waarom? Omdat gij op 't gemak uwe pachten kunt betalen, en er dan nog een stukje brood in de kast blijft en eenige centjes om wat kleeren te koopen.

Ge zijt dus gelukkig omdat gij uwen grondeigenaar den prijs van uw zweet, van uw slavelijk werk regelmatig kunt aanbieden. Gij zwoegt dat uw lichaam er onder gebogen blijft; uwe vrouw, uwe kinderen werken met u; en waarvoor?

Meestal voor een stukje roggen brood met wat vreemd spek, want uwe tarwe moet ge verkopen; boter en eieren ook gaan ter markt, zooals we reeds zegden. De opbrengst van dit alles moet immers de goudstukken bijeenbrengen, welke gij uwen luien eigenaar, uwen hoogmoedigen en hardvochtigen kasteelheer zult overhandigen, om zijn land een jaar te hebben mogen gebruiken, om het dus te hebben verbeterd, om het in waarde te hebben doen stijgen.

En dat noemt gij gelukkig zijn, u voor eenen vreemdeling, voor eenen nietsdoener te mogen afbeulen?

Maar, vrienden, is er dan toch waarlijk niets in u, dat u zegt dat ge niet geschapen zijt om uitsluitelijk voor anderen te werken? Heeft elke mensch dan het recht niet te leven van zijn persoonlijken arbeid? Gij houdt paarden en koeien tot uw gebruik, omdat zij u profijt aanbrengen, Uw propriëtaris houdt ook paarden en koeien tot zijn profijt, en die paarden, die koeien zijt gij!

Ja, vrienden, gij zijt de tweepootige lastdieren van uwen grondbezitter.

Door uw onophoudend slaven schenkt gij hem hooge renten, en die renten, op uw zweet gewonnen, laten hem toe in weelde en vadsigheid te leven.

Met wat recht mag de eene mensch zoo bestaan ten koste van den anderen? Met wat recht, vragen wij, mag de eene persoon den anderen zoo uitbuiten, mag de eene persoon den andere tot lastdier gebruiken?

Omdat hij rijk is, zult ge zeggen.

Waar staat het geschreven, of wie heeft het ooit onderwezen, dat de rijke over den arme den baas mag spelen? Zoo, omdat ik b.v. het geluk heb met de beurs aan den hals geboren te zijn, mag ik u, armen duivel, verdrukken, uitzuigen en tot mijnen slaaf maken? Neen, duizendmaal neen, zoo een recht heeft niemand.

Het is waar, er zijn dorpelaars die waarlijk meenen dat de rijken andere menschen zijn dan de armen; dat zij, die geld hebben, van kostelijker vleesch en beenderen zijn gemaakt dan zij, die niets bezitten. Dat is een ongerijmd, een allertotst gedacht, waartegen elk verstandig mensch moet opkomen.

Wij weten het maar al te wel, vele rijken inderdaad, meest allen zelfs, verbeelden zich dat ze ver, oneindig ver boven de werklieden verheven zijn. We zouden honderden, duizenden bezitters kunnen noemen, te dom zelfs om voor den duivel te dansen, en die nochtans met de grootste verachting op verstandige en deftige werkmenschen durven neerzien als waren het honden.

Maar mijn eigenaar, onze kasteelheer is toch een braaf man, zult ge zeggen. We betwisten het niet; op alle regels zijn er uitzonderingen, doch braafheid en goedheid bij de rijken, verbergen veelal eigenbaat, en dienen dus alleen om u des te beter te kunnen uitzuigen en onderdrukken.

Uw eigenaar is een braaf man, omdat ge jaarlijks opgestelden datum uwe zuur-gewonnen centjes draagt. Maar ga eens tot hem, en zeg dat ge door het mislukken uwer vruchten, door ongelukken in uwe stallen onmogelijk kunt betalen. Zal hij met u medelijden hebben, u troosten, u moed inspreken, u wat afslag geven?

Neen, op honderd kansen hebt gij er negenennegentig dat hij u barsch zal ontvangen, de schouders ophalen en zeggen dat hij daar niet kan tusschen komen. Er blijft u keuze: betalen, of uw land of uwe woon kwijt.

En waarom nu, beelden de rijken zich algemeen in, hooger te staan dan de armen?

Omdat zij in de huidige samenleving alles voor zich hebben door het geld. Wie tegenwoordig geld heeft, is almachtig. Geld maakt recht wat krom is. Heb geld en ge moogt alles, ge kunt alles, ge bekomt alles. Wees arm, en ge zijt niets nog min dan niets, en met het grootste gelijk der wereld, krijgt gij overal stinkend ongelijk. Arm zijn, is de slechtste recomandatie, die ge kunt verkrijgen.

Door geld wordt men koning of keizer, al ware men zoo zot als eene drilnoot; door geld wordt men minister, generaal, goeverneur, senator en volksvertegenwoordiger, al heette men de Ma'ander;

door geld komt men uit 't gevang, al ware men vrouwenmoorder als Van der Smissen; door geld wordt men kiezer voor staat, provincie en gemeente, hoe dom men ook zij, en koopt men zich vrij van den soldatendienst. Met de beurs aan den hals koopt men het recht, aan 's lands bestuur deel te nemen, en koopt men zich meteen vrij van den plicht, datzelfde land te verdedigen in de ure des gevaars.

Heeft men integendeel geene goudstukken te laten klinken, dan is en blijft men de verstooteling, overal en bij allen; om zich met 's lands zaken te bemoeien is men dan te dom en te onverschillig; neen zij bedriegen ons, men is uitmuntend geschikt om onrechtstreeks het meerendeel der belastingen te betalen, door het verbruik zijner levensmiddelen, om soldaat te spelen, en zoo zijn lichaam te laten dienen tot mikpunt voor de vijandelijke kogels. Voor hem, die geene fortuin bezit, zware plichten dus, maar geene rechten.

Mag zulke toestand blijven duren?

Neen! en daarom komen wij tegen die schreuwende overmacht van het geld op. Wij, de partij van het volk, eischen voor eenieder gelijke plichten en gelijke rechten. Weg dus met de ongehoorde privilege der rijken! Recht aan wie recht toekomt, onverschillig of hij millicenaar of bedelaar zij!

Op dit punt moeten alle werklieden met ons meestrijden, en door werklieden verstaan wij al degenen, welke met geestes- of handenarbeid hun brood moeten verdienen.

Geene uitzonderingen dus! Landbouwers en buitenlieden in 't algemeen, ijverig met ons medegewerkt; ge zijt allen ontferden en loonslaven als wij, werklieden der steden; uw bestaan is zoo ellendig, zoo ondraaglijk als het onze, ja, misschien nog ellendiger, nog ondraaglijker, en voorzeker staat het op geen beteren. Gaan wij dus hand in hand tot vrijmaking onzer klasse.

Hebben wij machteloos, wij verstoolingen wel het middel om daartoe te geraken?

Rechtstreeks neen; doch veel, oneindig veel zou onze toestand verbeteren, indien het Algemeen Stemrecht werd ingevoerd.

Vrienden, ziet eens rondom u; wie wordt er ten uwent nog eenigszins in de oogen gezien? Alleen de groote kiezers, zooals men zegt. Let er eens wel op: rond Juni, bij het naderen der algemeene verkiezingen dus, zal Mr. de kasteelheer, die anders met niemand gemeens wil hebben, zich wel gewaardigen te gaan spreken met hen die fr. 42,32 belasting betalen: hij zal ze naar hun huis gaan vinden en voor hen uiterst vriendelijk schijnen. Hij zal ze naar zijnen kant trachten te krijgen, hun zeem aan den baard strijken, hun gouden beloften doen, ja, ze zelfs voor eenige honderden franks uitkopen.

En waarom dit alles?

Omdat Mr. de kasteelheer de kiezers noodig heeft om hem of zijne vrienden naar de Kamer of den Senaat te zenden. Het is immers daar dat de groote heeren de wetten maken niet ten voordeele van het gansche volk, maar ten voordeele hunner eigene klasse, 't is te zeggen, voor de rijken alleen.

Ge ziet dus, vrienden, dat wij allen het grootste belang hebben zoo spoedig mogelijk kiezers te zijn. We zullen ons niet alleen doen vreezen, achten en eerbiedigen, maar dan zullen wij ook in staat zijn mannen naar de Kamers te zenden, die de wetten zullen maken, niet ten profijte van eenige nietsdoeners en uitbuiters, maar ten profijte van de werkmenschen.

Op dus, vrienden buitenlieden, en met ons onverpoosd meegestreden tot het bekomen van 't Algemeen Stemrecht.

Leest ook, zoo regelmatig mogelijk, onze bladen. Durft gij ze niet lezen in 't openbaar, leest ze dan in 't geheim: op den akker, in de schuur, in den stal, in uw bed zelfs. Overpeinst ook altijd wel wat er in staat: het is de leer voor de vrijmaking der werkende klasse.

Aan de Werklieden!

Dank zij de flinke propaganda, voor onze rechtvaardige zaak gemaakt, is de beweging voor de verkrijging van het Algemeen Stemrecht hier te lande in den laatsten tijd aanmerkelijk in uitgebreidheid toegenomen. Tot uwe eer moet gezegd worden, dat gij eindelijk tot een juist bewustzijn zijt gekomen, wat gij door eendrachtige samenwerking en flinke organisatie vermoogt. Vroeger toen de beweging voor de vrijmaking van den arbeid uit den kapitalistischen druk nog in het begin van zijne wording was, was dit bewustzijn bij u nog niet zoo algemeen gevestigd, maar liet gij u nog te veel leiden en op 't sleeptouw nemen door invloeden van boven, geheel en al vreemd aan uwe belangen, en die dus niet geacht kunnen worden dezelve te behartigen en te vertegenwoordigen, maar die onder schoonklinkende leuzen het arbeiderskamp waren binnengedrongen. Terecht hebt gij dan ook ingezien dat niet de heeren, maar gij zelf de aangewezen personen zijt, om u aan het juk van eeuwenlange slavernij en uitzuiging te ontworstelen en dus te trachten, u zoowel staatkundig als maatschappelijk vrij te vechten. Gaat dus voort op den ingeslagen weg, komt allen als één man steeds in grooter getalle voor het verkrijgen van het Algemeen Stemrecht op, als het kan langs den wettigen weg, dat is door de kracht der argumenten; als het moet met andere middelen wanneer het althans blijkt, dat regeering en kamers nog langer doof blijven voor uwe even rechtvaardige als billijke wenschen. Niet gij die voor uwe rechten opkomt, zijt in dat geval de revolutiemakers, maar wel de regeering en de regeerende klasse, die verzuimen op tijd de noodige hervormingen in te voeren.

Ons door en door slecht en ellendig kiesstelsel nu staat alle verbeteringen in Staat en maatschappij in den weg. Laten wij dus zorgen, dat het zoo spoedig mogelijk verdwijne en vervangen door het meer rationeeler en democratische stelsel van Algemeen Stemrecht, met volstrekt geheime stemming, gewaARBORG bij de grondwet, anders geeft het op den duur toch niets, want een tijdelijk bovendrijvende partij zou het in het tegenovergestelde geval gemakkelijk weer zoodanig weten te besnoeien, dat er ten slotte weinig of niets meer van overbleef.

De kwestie van den arbeid op te lossen, behoort ons doel en streven en dus het uitgangspunt van onzen strijd voor algemeen stemrecht te zijn. Ik zeg met opzet «kwestie van arbeid» en niet «arbeiderskwestie.»

Men moet derhalve trachten eene regeling in den arbeid te brengen, waardoor het schrille contrast van grenzelooze rijkdom aan den eene en grenzeloozen armoede aan den anderen kant komt te vervallen. Niet genoeg kan hierop gewezen worden. Ieder mensch heeft aanspraak op het loon van zijnen arbeid: de vruchten.

Nu kan men er van verzekerd zijn, dat zoolang het volk niet zelf zijne wetten maakt, men nooit tot eene duurzame hervorming op het gebied van den arbeid zal geraken. Wanneer de arbeiders dit van boven af verwachten, handelen zij even verkeerd, als wanneer een geloovig katholiek in plaats van naar zijn pastoor

naar
arbeid
stem
beslis
daarv
om d
verte
meest
om u
te sta
tegen
dan d
Alge

SO

Ve
trent
dorp
zag m
ofte s
bemer
«hare
wedd
dagen
wone
te sch
straks
Sed
rucht
Gent
nen v
van g
Stem
om d
in cor
We
Ansee
dat vo
fameu
«bour
zegge
gij mo
Nevel
gestel
darme
«God
sterki
van D
dat dw
gen, r
het is
«hare
van N
wille
ten to
felle m
— Wi
in gee
dat er
saris
eenen
durver
draagt
sterke
zijt da
en me
simpl
liberal
art. 47
en de
volk
maken
als om
zijn g
haalt
gebare
stad,
van la
plichte
rechter
buiten
luider
zijn o
kasteel
houden
meer d